

Engsnarren i Store Åmose

Knud Fredsøe, Haderslev er artskoordinatør i Dansk Ornitologisk Forening (DOF) for Engsnarren, og han skriver om Engsnarren.

Min påstand om at Åmose-området kan være ét af de vigtigste områder for engsnarren i DK, bygger på bearbejdning af registreringer af engsnarren i DK i perioden 1998 - 2014 (størstedelen hentet fra DOFbasen). De få obs fra Åmose-området viser et betydeligt større antal syngende engsnarrere her end fra andre dele af landet. Det er dog ikke muligt at se, hvor de enkelte fugle er registreret (før 2014) og registreringsområdet kan være et bredt område langs hele Åmose Å - fra Store Merløse i øst til Bromølle i vest. For 2014 viser engsnarre-registreringerne 1-2 syngende hanner i Kongemosen og 7 syngende nord for Vejrup Mose (Holbæk kommune). Det er min opfattelse at hele området kun er sporadisk optalt og der kan gemme sig flere hanner i området.

I rapporten "Om Engsnarren", der fortæller lidt om engsnarren, ses tallene (max antal syngende hanner) fra de forskellige kerneområder 2004 - 2011 (2014) (side 23).

I de 14 Natura 2000 områder, hvor engsnarren er *udpegningsart*, viser alle de gode intentioner for at forbedre engsnarrernes levedygtighed endnu ingen positiv effekt på bestandsstørrelserne i områderne.

Og hva' er engsnarrernes så for en størrelse?

Engsnarren er en speciel fugleart med en helt unik ynglebiologi og særlige krav til yngleområdet. Den lever på jorden og flyver sjældent; men bevæger sig gennem vegetation. Den kræver derfor en **dækkende vegetation**, der **ikke må være for tæt**, så den ikke kan bevæge sig gennem. Desuden skal biomassen **fjernes med mellemrum** - f. eks. hvert eller hvert andet år. Det kan nemmest beskrives som *brakmarker* med forskellige højurte-samfund uden buske og træer. Ved engsnarrernes ankomst i midten af maj, skal vegetationen være så høj, at den kan skjule sig - ca. 20 cm høj.

I Skov- og Naturstyrelsens *Handlingsplan* for engsnarren (2000) beskrives områderne bl.a. således;

"Vårsædmarker og kløver- og græsmarker er tidligere beskrevet som fuglens foretrukne habitater, men i dag findes de fleste nordvesteuropæiske engsnarrere i våde enge, sandsynligvis fordi vegetationen her er høj gennem det meste af yngleperioden.

Jordfugtigheden i sig selv menes at have mindre betydning. Dog opholder engsnarren sig ikke i meget sumpede områder eller områder med et frit vandspejl."

Jeg er dog uenig i den konklusion med de *våde enge*. Jeg ser det som det eneste sted i det moderne landbrugslandskab, hvor der stadig er lidt plads til uproduktive områder med en vegetations type, der tilfredsstiller engsnarrens behov. Det har, efter min mening, ikke noget med fugtighed at gøre.

Nedenstående tabel giver et indtryk af ynglehabitat (efter Skov- og Naturstyrelsens Handlingsplan (2000)).

Engsnarrens krav til fysiske forhold (efter Ole Thorup, 1999, efter Heilmann & Manniche 1939, Stowe & Hudson 1988, Stowe et al. 1993, Schäffer & Munch, 1993, Niemann 1995)			
Levested	Fugtighedsforhold	Høslæt	Andet
Mosaiklandskab af fugtige, ikke gødskehøenge og områder med kraftigere vegetation (tagrør, nælde, rørgræs, iris)	Høj grundvandstand på engene er, i hvert fald indirekte, af betydning for at sikre ekstensiv udnyttelse og sent høslæt	Slåning efter ca. 1. august sikrer at maks. ca. 25% unger går tabt ved slåning. Slåning fra centrum af mark og ud, eller fra den ene ende. En uslået zone efterlades	<u>Yngler socialt</u> , og forekomst af flere hanner samtidig stimulerer ynglen. Et område, der forvaltes for engsnarre, kræver således en vis udstrækning

Hvis vi ønsker at bevare engsnarren som dansk ynglefugl, er det ved at være sidste ud kald og ethvert forsøg er meget, meget prisværdig; men det er *op af bakke*. De engsnarrehanner der optræder i DK, kommer formodentlig fra kerneområderne i Østeuropa og er således afhængig af ungeproduktionen i disse områder. Hvis der sker betydelige ændringer i disse områder, vil det gå ud over den *danske bestand*.

Vådområder med moser og enge er, set ud fra et engsnarre-synspunkt, fyldt med modstridende interesser, hvor det måske ikke engang er hensigtsmæssigt at kæmpe for de naturtyper, som engsnarren nu engang kræver. De kan nemlig, efter min mening, etableres udenfor i de mere tørre områder, hvor der ikke er den samme konflikt mellem naturtyper som højmose og kær, sjældne planter, sommerfugle mm. - de har jo også en berettigelse. På de mere tørre områder er der bare lige *en kamp* med landmændene, om at ændre dyrkningsmetoderne - ja, nemt er det ikke at afveje *naturen!*

I Natura 2000 planerne for 2016-2021 er der angivet en ynglebestand i DK på 100 - 200 par. Jeg ved ikke, hvor de har fået dette tal fra, for der er ingen dokumentation for den størrelse. Jeg vil vurdere bestanden i størrelsesorden 0 - 20 par. I de øvrige vesteuropæiske lande opgives bestandene normalt i antallet af syngende hanner, fordi det er besværligt - læs: umuligt - at opgøre bestanden på grund af dens specielle

ynglebiologi. Der er god grund til at antage, at de engsnarrer der høres i DK, kommer fra kerneområderne i Østeuropa.

Og lidt mere punktform, til at forholde sig til, som måske kunne være en mulighed:

- 1) En intensiv undersøgelse af engsnarreforekomsterne i et bredt område omkring Åmose Å, for at få lokaliseret bestanden - og for at kunne vurdere om projektet har nogen effekt på bestanden. Desværre findes disse opgørelser ikke i dag. Det må være muligt at få flere ornitologer med på den idé f. eks. gennem Atlas III. Eller måske af mere professionel karakter med økonomisk støtte f. eks. gennem de berørte kommuner eller andet.
- 2) Undersøge om der i de mere tørre områder er mulighed for at etablere en langhåret højurtevegetation - *brakmarker*, hvor der ikke er konflikter med andre sårbare arter. Jo større dette område kan blive, jo bedre. Engsnarren kommer nødvendigvis ikke tilbage til samme mark året efter, så flere muligheder, større chance. Dødeligheden er stor, hvor kun 1 ud af 5 overlever. Desuden er dens *trækmønster* ukendt. Afgræssede enge er ikke velegnet til engsnarren.

Knud Fredsøe, 16. marts 2015